

ΚΟΡΟΝΟΪΟΣ - ΤΩΡΑ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΡΑΤΗ

Κοινός στόχος η καπιταλιστική σταθερότητα

«Πολλοί αντέδρασαν απορρίπτοντας ως τερατώδη την όλη ιδέα των αμοιβαίων αντισταθμισμάτων (trade-offs) ανάμεσα στη διάσωση ζωών και στη διάσωση της οικονομίας (...) Μακροπρόθεσμα όμως είναι σημαντικό να παραδεχτούμε ότι η ανάγκη τέτοιων αντισταθμισμάτων θα αναδυθεί - και θα γίνεται όλο και πιο επιτακτική τους επόμενους μήνες, όσο η οικονομία γλιστράει στην ύφεση»¹ (New York Times).

Η πορεία της παγκόσμιας εξάπλωσης της πανδημίας, τα μέτρα που παίρνονται και οι τεράστιες επιπτώσεις στην καπιταλιστική οικονομία έχουν προκαλέσει μια διεθνή συζήτηση γύρω από τις μεθόδους αντιμετώπισης που υιοθετήθηκαν από τα διάφορα καπιταλιστικά κράτη.

Συχνά προβλήθηκε μια βολική υπεραπλούστευση που υποστηρίζει ότι, από τη μία, υπάρχουν κυβερνήσεις που θέτουν ως προτεραιότητα την «οικονομία» και, από την άλλη, εκείνες που θέτουν ως προτεραιότητα τον «άνθρωπο».

Η ελληνική κυβέρνηση πλάθει για τον εαυτό της την εικόνα ότι ανήκει στη δεύτερη κατηγορία. Ο πρωθυπουργός ανέφερε χαρακτηριστικά σε πρόσφατη συνέντευξή του πως «όλοι υποφέρουμε από τις οικονομικές συνέπειες αυτού του lockdown. Η προστασία της ζωής των ανθρώπων αποτελεί όμως την υπ' αριθμόν 1 προτεραιότητα», ενώ σε χαρακτηριστικό άρθρο, που παρουσιάστηκε προ ημερών στο «Βήμα», επικροτείται η κυβερνητική πολιτική με το επιχείρημα ότι αντιμετωπίζει ως «υπέρτατη αξία» την ανθρώπινη ζωή.²

Όπως αναδεικνύεται όμως γλαφυρά από το εναρκτηριο απόσπασμα (που πρέπει να σημειώσουμε ότι προέρχεται από έντυπο που στην ενδοαστική αντιπαράθεση στις ΗΠΑ ασκεί κριτική στην κυβέρνηση του Ντ. Τραμπ για καθυστερήσεις στη λήψη μέτρων και στη λογική «γρήγορα να ξαναοίξει η οικονομία»), **καμία αστική στρατηγική δεν μπορεί να είναι ανεξάρτητη από την καπιταλιστική οικονομία.** Κάθε αστική κυβέρνηση είναι αναγκασμένη να συυπολογίζει παράλληλα την πορεία της πανδημίας και την πορεία της καπιταλιστικής οικονομίας, αναζητώντας ισορροπίες μεταξύ «αποδεκτού εύρους» ανθρώπινων απωλειών και απωλειών στην οικονομία. Ουσιαστικά, **η αναζήτηση τέτοιων «ισορροπιών» ανάμεσα στη δημόσια υγεία και τις οικονομικές επιπτώσεις θα γίνεται όλο και πιο έντονη, καθώς φαίνεται ότι μπαίνουμε σε φάση όπου τα καπιταλιστικά κράτη αναζητούν τα σχεδιασμένα βήματα άρσης των περιορισμών και «επανεκκίνησης» της οικονομίας.**

Μπορεί στις πολιτικές διαχείρισης της πανδημίας να εμφανίστηκαν παραλλαγές ανάμεσα στα διάφορα καπιταλιστικά κράτη - στις ΗΠΑ, τη Μ. Βρετανία και τη Σουηδία υπήρξε διστακτικότητα σε καθολικό lockdown, στην Κίνα ο κρατικός μηχανισμός προχώρησε σε συνδυασμένα μέτρα αστυνομικής επιτήρησης, αξιοποίησης μεγάλων υποδομών και μαζικών διαγνωστικών ελέγχων, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες υιοθετήθηκαν μέτρα περιορισμών για να μην καταρρεύσουν τα συστήματα Υγείας. Παρά όμως τις διαφορές στο εύρος και στο χρόνο, σε γενικές γραμμές από όλα σχεδόν τα καπιταλιστικά κράτη υιοθετήθηκαν μέτρα σε δύο κατευθύνσεις: α) μέτρα περιορισμών της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας (με το εύρος αυτών των περιορισμών να ποικίλλει σημαντικά) και β) μέτρα στήριξης και κρατικής ενίσχυσης της πληττόμενης καπιταλιστικής οικονομίας.

Οι παραλλαγές και διαφορετικές επιλογές σχετίζονται με πλήθος παραγόντων: Διαφορές στην παραγωγική βάση, στην οικονομική ισχύ και την κλαδική διάρθρωση της κάθε καπιταλιστικής χώρας, της θέσης που κάθε μία κατέχει στην ιμπεριαλιστική πυραμίδα, της διαφορετικής κατάστασης και ικανότητας των συστημάτων Υγείας, όπως επίσης και με βαθύτερες διαφορές στην ιστορική συγκρότηση κάθε καπιταλιστικής κοινωνίας, που αποτυπώνονται σε πλευρές όπως η διάρθρωση των οικογενειών (π.χ. η ευρεία ή όχι συνύπαρξη μελών διαφορετικών γενιών) αλλά και σε ευρύτερα θέματα όπως ο τρόπος ζωής, αντιλήψεις και πρακτικές στη σφαίρα της θρησκείας και της ηθικής που μπορεί να ποικίλλουν σε διάφορες χώρες.

Ο πολιτικός στόχος όλων των μορφών διαχείρισης είναι κοινός και αφορά στην έγκαιρη αποτροπή του ενδεχομένου μετατροπής της «υγειονομικής κρίσης» σε αποσταθεροποιητικό παράγοντα της λεγόμενης «κοινωνικής συνοχής». Με άλλα λόγια, κοινή τους αγωνία είναι η διασφάλιση και θωράκιση της αστικής εξουσίας.

Εξάλλου, όπως όλα τα ζητήματα, έτσι και αυτά, δεν τίθενται με τον ίδιο τρόπο για την εκμεταλλεύτρια αστική τάξη, από τη μία, και την εκμεταλλεζόμενη εργατική τάξη και τα άλλα λαϊκά στρώματα, από την άλλη. Ο άνθρωπος και η οικονομία δεν είναι ανεξάρτητα μεγέθη, ούτε υπάρχει κάποιος «αφηρημένος» άνθρωπος, αποκομμένος από τις οικονομικές σχέσεις. **Το ερώτημα είναι επομένως για ποιον άνθρωπο και για ποια οικονομία μιλάμε.**

Τα μέτρα που παίρνονται από όλες τις κυβερνήσεις **δεν είναι μέτρα προστασίας μιας ουδέτερης οικονομίας, αλλά της καπιταλιστικής οικονομίας,** μιας οικονομίας δηλαδή όπου το 1% κατέχει τον μισό σχεδόν παγκόσμιο πλούτο, που θυσιάζει τις υποδομές Υγείας για την καπιταλιστική κερδοφορία, που λόγω της καπιταλιστικής κρίσης που καλπάζει δεκάδες εκατομμύρια άνθρωποι καταδικάζονται στην ανεργία, γεγονότα που δεν είναι «φυσικά φαινόμενα» αλλά προκύπτουν από τη λειτουργία των νόμων της καπιταλιστικής αγοράς και της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης.

Υπάρχουν «καλά» και «κακά» καπιταλιστικά κράτη;

Copyright 2020 The Associated

Δεν υπάρχουν επομένως κάποια «κακά» καπιταλιστικά κράτη που νοιάζονται μονόπλευρα για την οικονομία και κάποια «καλά» καπιταλιστικά κράτη που δίδονται νοιάζονται αποκλειστικά για τον άνθρωπο, αδιαφορώντας πλήρως για τις οικονομικές συνέπειες. Όλα τα κράτη αναζητούν το κατάλληλο μείγμα, για να ανταποκριθούν στην υγειονομική έκτακτη κατάσταση, με στόχο να διατηρήσουν την εμπιστοσύνη των πολιτών τους, να αποφύγουν την κατάρρευση των δομών Υγείας και των εφοδιαστικών αλυσίδων, με άλλα λόγια να μην δημιουργηθούν συνθήκες αποσταθεροποίησης της εξουσίας τους.

Η στρατηγική «να μη νοσήσουμε όλοι μαζί», που ακολουθείται από πολλές καπιταλιστικές χώρες - και τη δική μας - δεν είναι ένδειξη «φιλευσπλαχνίας», αλλά ομολογία αδυναμίας των περιορισμένων δυνατοτήτων νοσηλείας που διαθέτουν τα συστήματα Υγείας. Δυνατότητες που οριοθετούνται και υπονομεύονται από τις πολιτικές αντιμετώπισης της υγείας ως εμπορεύματος.

Αναδεικνύει, επίσης, τα όρια και τις **αξεπέραστες αντιφάσεις του καπιταλισμού**. Για παράδειγμα, λόγω των ανεπαρκειών των συστημάτων Υγείας κρίνεται ότι η καθυστέρηση της εξάπλωσης της νόσου και η χρονική επιμήκυνση της καμπύλης μετάδοσης θα τους δώσει «χρόνο», ώστε να ανταποκριθούν χωρίς να καταρρεύσουν, όσο όμως αυξάνεται χρονικά η εξάπλωση της πανδημίας τόσο πλήττεται η καπιταλιστική οικονομική δραστηριότητα. Με το λαό να καλείται τελικά να πληρώνει και με πλήθος θανάτων, εξαιτίας της ανεπάρκειας υποδομών και υπηρεσιών Υγείας, και με ουρές ανεργίας.

Η διαχείριση των ζητημάτων αυτών είναι κρίσιμη για όλα τα καπιταλιστικά κράτη, καθώς αφορά τόσο την ικανότητα διασφάλισης της σταθερότητας και της κυριαρχίας τους όσο και την ισχύ τους στον διεθνή ανταγωνισμό.

Σε παρέμβασή του, ο πρώην υπουργός Εξωτερικών και επί δεκαετίες εκ των διαμορφωτών της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ Χ. Κίσινγκερ αντιπροσέβη: *«Όταν τελειώσει η πανδημία, οι θεσμοί πολλών κρατών θα θεωρηθούν αποτυχημένοι. Το αν αυτή η θέση είναι αντικειμενική δεν έχει κάποια σημασία. Η πραγματικότητα είναι ότι ο κόσμος δεν θα είναι ποτέ πια αυτός που ήταν, μετά τον κορονοϊό (...) Η ιστορική πρόκληση για τους ηγέτες είναι να διαχειριστούν την κρίση, χτίζοντας παράλληλα την επόμενη μέρα. **Η αποτυχία μπορεί να οδηγήσει τον κόσμο σε ανάφλεξη**».*

Οι προειδοποιήσεις Κίσινγκερ αφορούν αφενός την ικανότητα της κυβέρνησης να διατηρήσει την εμπιστοσύνη των πολιτών της (όπως χαρακτηριστικά λέει: *«Το απόλυτο τεστ θα είναι το κατά πόσον θα μπορεί να ανασταλεί η εξάπλωση του ιού και εν συνεχεία να επιτευχθεί ο περιορισμός του, σε κλίμακα που θα επιτρέψει στους Αμερικανούς να έχουν εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση τους»³*), αλλά και την εξασφάλιση της ηγετικής θέσης των ΗΠΑ σε αντιπαράθεση με την Κίνα, η οποία σε αυτό τον «γύρο» φαίνεται να κερδίζει πολλούς πόντους στον διεθνή ανταγωνισμό.

Στο ίδιο μήκος κύματος ο γγ του NATO, Γ. Στόλτενμπεργκ, επισημαίνει ότι ο οργανισμός πρέπει να αναλάβει πρωτοβουλίες, ώστε «μία υγειονομική κρίση να μη μετατραπεί σε κρίση ασφάλειας».

Για το επαναστατικό εργατικό κίνημα όμως το ερώτημα είναι άλλο: Θα βγει ενισχυμένη ή αποδυναμωμένη η αστική εξουσία; Θα βγει ενισχυμένος ο λαός, με βήματα στην ανασύνταξη του εργατικού - λαϊκού κινήματος ή θα βγει ενισχυμένο το κεφάλαιο;

Δεν περιμένουμε παθητικά να «περάσει η μπόρα» - Πρωτοστατούμε στις νέες συνθήκες του αγώνα

Η πανδημία και η διαχείρισή της από τα καπιταλιστικά κράτη έχει ανατρέψει βίαια την καθημερινότητα, τους όρους ζωής, εργασίας και κυκλοφορίας των εργαζομένων, ενώ είναι βέβαιο να υποθέσουμε ότι θα έχει μακροπρόθεσμα αποτυπώματα σε πλευρές που αφορούν τους διεθνείς ανταγωνισμούς, την αναδιάρθρωση της εργασίας, την ψηφιακή οικονομία και άλλα, τάσεις οι οποίες εξάλλου κυοφορούνταν.

Είναι περίοδος «πυκνού χρόνου» και συγκέντρωσης πείρας για την εργατική τάξη. Είναι παράλληλα περίοδος όξυνσης της ταξικής πάλης σε ασυνήθιστες συνθήκες. Μέσα στη δίνη της πανδημίας, η ταξική πάλη όχι μόνο δεν κάνει παύση, αλλά εντείνεται. Διευρύνονται οι ταξικές ανισότητες, **η ταξική πόλωση και οι αντιθέσεις**. Οι φτωχογειτονίες της Νέας Υόρκης μετρούν εκατόμβες και ανοίγονται μαζικοί τάφοι για τους νεκρούς, ενώ στην Ελβετία 5άστερα ξενοδοχεία προσφέρουν υπηρεσίες «καραντίνας πολυτελείας». Στις ΗΠΑ καταγράφηκαν περίπου 15 εκατ. άνεργοι σε διάστημα δύο βδομάδων, ενώ την ίδια ώρα τα μαγαθήρια του ηλεκτρονικού εμπορίου όπως η «Amazon» πολλαπλασιάζουν τα κέρδη τους. Στη χώρα μας καταγράφηκαν μέσα σε μερικές βδομάδες σχεδόν 100.000 απολύσεις.

Η πανδημία αποτελεί έναν αντικειμενικό κίνδυνο. Για τους εργαζόμενους όμως **ο πραγματικός εχθρός είναι το κοινωνικό - οικονομικό σύστημα**, που εμποδίζει να αντιμετωπιστεί η πανδημία αποτελεσματικά, που υπονομεύει τις δυνατότητες που έχει κατακτήσει η ανθρώπινη εργασία, η επιστημονική και τεχνολογική ανάπτυξη. Εχθρός μας είναι η καπιταλιστική εκμεταλλευτική κοινωνία που φορτώνει στους εργαζόμενους βαρύ τίμημα με ανεργία, φτώχεια και περισσότερους θανάτους.

Το ΚΚΕ πρωτοστατεί στον αγώνα στις νέες αυτές συνθήκες.

Αποκαλύπτουμε το φρικαλέο πρόσωπο του καπιταλισμού, μέσα από πλήθος παραδειγμάτων, που προσφέρει απλόχερα η μακάβρια πραγματικότητα. Η πανδημία δεν αποκαλύπτει απλά επιμέρους «δυσλειτουργίες» του καπιταλισμού, αλλά αποκαλύπτει με χτυπητό τρόπο την πραγματική αντιλαϊκή του φύση.

Πρωτοστατούμε στην οργάνωση αγωνιστικών διεκδικήσεων για την υγεία του λαού, ενάντια στο σάρωμα των εργασιακών σχέσεων και το φόρτωμα της κρίσης στο λαό.

Προβάλλουμε τις δυνατότητες της σοσιαλιστικής - κομμουνιστικής κοινωνίας, η οποία δεν κινείται με τους νόμους της αγοράς και τη ζούγκλα του καπιταλιστικού κέρδους, αλλά με γνώμονα την επιστημονικά σχεδιασμένη παραγωγή για την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών. **Με νέα ορμή, για την ανάταξη του αγωνιστικού οράματος και του ρεαλιστικού στόχου της κοινωνικής ανατροπής.**

Παραπομπές:

1. «Restarting America Means People Will Die. So When Do We Do It?», «New York Times Magazine», 10/4/2020

2. «Ηθοκορονικά: Η ανθρώπινη ζωή ως υπέρτατη αξία», «Το Βήμα», 5/4/2020

3. Henry A. Kissinger, «The Coronavirus Pandemic Will Forever Alter the World Order», «Wall Street Journal», 3/4/20

Του
Κωστή ΜΠΟΡΜΠΟΤΗ*

* Ο Κ. Μπορμπότης είναι μέλος της Ιδεολογικής Επιτροπής της ΚΕ του ΚΚΕ